

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

ยุทธศาสตร์ของการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นเรื่องสำคัญของการพัฒนา ในปัจจุบันเนื่องจากสภาพทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ที่เป็นฐานของการผลิตที่สำคัญ และการให้บริการ กำลังเป็นจุดอ่อนในการรักษา ซึ่งกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ จากปัญหาดังกล่าวนี้ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม พื้นที่ป่าไม้ลดน้อยลง ทรัพยากรดินมีความเสื่อมโทรม และความเสี่ยงในอนาคตอาจขาดแคลนทรัพยากรน้ำ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจ และชุมชนเมือง การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันได้มีข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เพิ่มความเข้มข้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออนาคตในการพัฒนาประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560)

การพัฒนาต่อไปในอนาคตจึงต้องมุ่งเน้นการรักษา พื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีการสร้าง และรักษาแหล่งน้ำให้มีความมั่นคง โดยมีการจัดการทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพ และสร้างให้มีคุณภาพต่อสิ่งแวดล้อม ลดภาวะมลพิษ ลดผลกระทบที่เป็นภัยต่อสุขภาพประชาชน และระบบนิเวศ ทั้งนี้การมีประสิทธิภาพในการเพิ่มการลดก๊าซเรือนกระจก และขีดความสามารถในการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพในการจัดการ เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และความสูญเสียในชีวิต และทรัพย์สินจากสาธารณภัยให้น้อยที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2560, น. 13-14) การพัฒนาที่ดำเนินควบคู่กับการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีนี้จะเกื้อกูลกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่นับวันจะมีความสำคัญมากขึ้น ให้มีความยั่งยืน ทั้งนี้นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่มีผลในการผลักดันอย่างสำคัญต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีหลายประการ เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน และการยกระดับการท่องเที่ยวไทยให้มีภาพลักษณ์ที่ดีสู่สายตาของนักท่องเที่ยวทั่วโลก การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแนวคิด “Thailand 4.0” การประกาศให้เป็น “การท่องเที่ยววิถีไทย” “2015 Discover Thainess” ทั้งนี้การใช้สื่อสังคม (Social Media) เป็นสิ่งสำคัญในการยกระดับการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวในประเทศ การพัฒนาแก้ไขการให้บริการ และการอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐานสากล เป็นต้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560, น. 6-7)

ในปัจจุบันการให้บริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community - based Tourism: CBT) เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในประเทศไทยเริ่มเป็นที่รู้จัก และเป็นที่ยอมรับในแวดวงต่าง ๆ ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ สถาบันการศึกษา ชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เพราะได้เห็นว่าการ

ท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณค่า มีโอกาสที่จะเกิดความยั่งยืน และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้ ซึ่งในประเทศไทยได้จัดตั้งกระทรวงท่องเที่ยว และกีฬา เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 และได้รับโอนหน้าที่ด้านการท่องเที่ยวจากกระทรวงต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน จากนั้นจึงได้จัดตั้งหน่วยงานในระดับภูมิภาคขึ้น คือ สำนักงานท่องเที่ยว และกีฬาจังหวัด เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามแนวนโยบายที่ได้รับผิดชอบจากกระทรวงฯ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน, 2553) ชุมชนท่องเที่ยว หรือการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรทางสังคมวัฒนธรรม มีทิศทางที่กำหนดโดยชุมชน บริหารโดยชุมชน เพื่อชุมชน ทั้งนี้บทบาทของชุมชนในการเป็นเจ้าของ และมีสิทธิหน้าที่ในการบริหารจัดการ เพื่อให้ผู้มาเยือนเกิดองค์ความรู้ร่วมกัน การท่องเที่ยวโดยชุมชนถือเป็นบทบาทที่สำนักงานท่องเที่ยว และกีฬาของทุกจังหวัด ต้องให้ความสำคัญ และสนับสนุนการทำงานของชุมชนในด้านการท่องเที่ยวรวมถึงการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนระดับจังหวัด (วรพงศ์ ผูกภู, 2558)

นอกจากนี้ CBT ยังช่วยเสริมสร้างพลังชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการบริหารจัดการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง ในลักษณะของ “กลุ่มหรือองค์กรชุมชน” เพื่อให้การท่องเที่ยวส่งผลประโยชน์กับชุมชนทั้งด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีการขยายขอบข่ายของรายได้ที่เป็นธรรม และเกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ในทางกลับกัน นักท่องเที่ยว มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ที่ได้พบเจอกับความหลากหลายของกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการลงมือทำ มีภาคีเครือข่ายท้องถิ่น และสมาชิกกลุ่มเป็นผู้รับผิดชอบ และมีการต้อนรับอย่างอบอุ่น (ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือเชื่อมโยงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้, 2555) เป็นที่น่าสนใจว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นฐานต่อการบริหารจัดการในระยะเวลา 2 ทศวรรษที่ผ่านมาได้ขยายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และแนวโน้มในอนาคตจะเกิดการเติบโตเป็นเครือข่ายมากขึ้น ทั้งรูปแบบในการจัดการโดยชุมชนได้คาดหวังว่าเป็นกระบวนการจัดการท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่มีศักยภาพ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวในตัวเอง ในขณะเดียวกันก็เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจของคนในชุมชนอีกด้วย นอกจากนี้เมื่อมองถึงด้านการตลาดปรากฏว่า ตลาดของการท่องเที่ยวโดยชุมชนยังเป็นกลุ่มเฉพาะ และบางครั้งคำว่า "การท่องเที่ยวโดยชุมชน" หรือ "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ" (Ecotourism) หรือ "การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์" (Conservation Tourism) หรือที่เรียกชื่ออื่น ๆ ในลักษณะที่เหมือน ๆ กัน ได้นำมาใช้เพียงแค่อธิบายประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมภาพพจน์ของการท่องเที่ยว แต่ในทางตรงกันข้ามเกิดส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ประเพณีของคนในชุมชน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2555)

นำเสียดายการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ เศรษฐกิจ และการดำเนินชีวิตของคนปลายด้ามขวาน ในระยะเวลา 11 ปีที่ผ่านมาของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 และเกิดขึ้นมาโดยตลอด หากติดตามข่าวสาร และภาพจินตนาการของผู้คนทั่วไป จะเกิดความรู้สึกว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่คนไม่กล้าเดินทางไปสัมผัสหรือ

เดินทางท่องเที่ยวแต่อย่างใดเลย โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ยังไม่อยู่ในความสนใจของผู้คนจากภายนอก จะมีข้อเว้นก็จะเป็นจังหวัดสตูล และสงขลา ที่ไม่ค่อยมีภาพด้านลบนัก แต่จริง ๆ แล้วทั้ง 5 จังหวัด ความเคลื่อนไหวด้านการท่องเที่ยว ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง มีการปรับตัวของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน ที่เกี่ยวข้องช่วยกันขับเคลื่อนกิจการการท่องเที่ยวให้ดำรงอยู่ และพัฒนาได้บ้าง ท่ามกลางวิกฤตทางด้านความมั่นคงในพื้นที่โดยตรงในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส และวิกฤตด้านภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นกับจังหวัดสงขลา และสตูล โดยยังมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากข้อมูลระหว่างปี 2555 ถึง 2557 ที่มียกนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี ดังแสดงในตาราง 1.1 (เบญจวรรณ วงศ์คำ, 2560, น. 24-25)

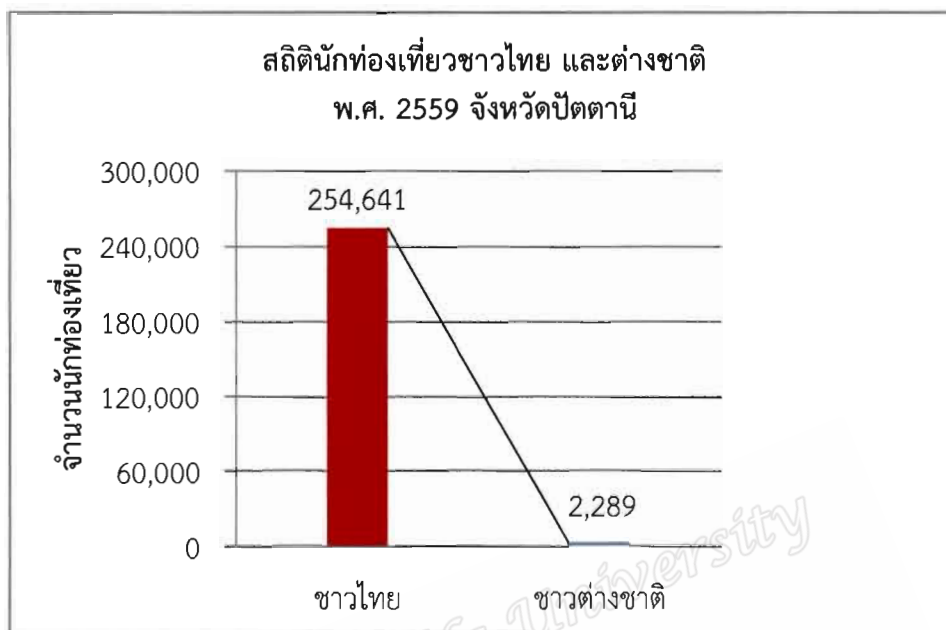
ตาราง 1.1 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2557

พ.ศ.	จังหวัด	สตูล	สงขลา	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม (คน)
2555	ไทย	938,052	3,407,412	213,184	110,299	180,661	4,849,603
	ต่างชาติ	62,372	956,396	1,101	318,745	309,283	1,647,897
	รวม (คน)	1,000,424	4,363,808	214,285	429,044	489,944	6,497,505
2556	ไทย	991,843	3,551,191	233,755	115,650	215,718	5,108,157
	ต่างชาติ	101,636	2,212,248	1,851	448,121	355,255	3,119,111
	รวม (คน)	1,093,479	5,763,439	235,606	563,771	570,973	8,227,088
2557	ไทย	1,086,358	3,831,735	236,039	122,740	218,209	5,495,081
	ต่างชาติ	137,876	2,293,237	1,886	466,913	371,481	3,271,393
	รวม (คน)	1,224,234	6,124,972	237,925	589,653	589,690	8,766,474

ที่มา: เบญจวรรณ วงศ์คำ, 2560

การที่ข้อมูลจากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี แสดงว่ายังมีโอกาสในการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งตลาดภายในประเทศ และตลาดภายนอกประเทศ โดยเฉพาะตลาดในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีวัฒนธรรมที่คล้ายกันกับผู้คนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ขณะที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดสตูล และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัดสงขลา ก็ได้รับความนิยมชื่นชอบของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศ และต่างประเทศเช่นกัน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย กลุ่มประเทศในยุโรป และกลุ่ม BRIC (บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน) ที่กำลังถูกจับตามองจากทั่วโลกว่า จะเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อในอนาคต ซึ่งจากที่ได้กล่าวมาข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีโอกาสพัฒนาทางการตลาดให้สูงขึ้นได้ เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีหลากหลาย ทั้งเขา ป่า ทุ่งนา ทะเล และป่าพรุ อีก

ตั้งแต่จังหวัดจึงมีสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว (Tourism Products) ที่แตกต่าง และหลากหลาย

ภาพ 1.1 สถิตินักท่องเที่ยวชาวไทย และต่างชาติ พ.ศ. 2559 จังหวัดปัตตานี

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว, 2560

สำหรับในจังหวัดปัตตานี ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวชาวไทย และต่างชาติ พ.ศ. 2559 สรุปว่า มีนักท่องเที่ยวชาวไทย มีจำนวน 254,641 คน ซึ่งมากกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่มีจำนวนเพียง 2,289 คน

แม้ว่าปัญหาความรุนแรงอาจส่งผลอย่างต่อเนื่องต่อการดำเนินงานพัฒนาในหลายด้านของพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่อง ในการสร้างคุณภาพของชุมชน สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และสิ่งแวดล้อม แต่การมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กร หน่วยงาน ในการบริหารการท่องเที่ยวในลักษณะของชุมชนท่องเที่ยว ยังคงดำเนินอย่างต่อเนื่อง ชุมชนบางปูยังเป็นชุมชนท่องเที่ยวหนึ่งในสิบของจังหวัดปัตตานี ด้วยการเป็นแหล่งที่สมบูรณ์ของทรัพยากรความสวยงามของธรรมชาติ ความโดดเด่นของป่าชายเลนที่มีหิ่งห้อยแฝงตัวอยู่นับแสน และฝูงนกที่อยู่บนยอดไม้อย่างสวยงาม (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดปัตตานี, 2561)

ชุมชนบางปู เป็นชุมชนมุสลิมที่ตั้งอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พื้นที่ชุมชนที่อยู่บริเวณริมอ่าวปัตตานี ที่มีความเป็นมาเก่าแก่นับร้อยปี สภาพทั่วไปของพื้นที่เป็นดินทราย ราบลุ่ม และพื้นที่ติดกับทะเล สภาพชุมชนแออัด ชื่อชุมชนบางปูนี้มาจากการเป็นแหล่งของปู เนื่องจากในอดีตในพื้นที่นี้มีปูดำอยู่เป็นจำนวนมาก เดิมชาวบ้านบางปูจะประกอบอาชีพทำประมงพื้นบ้าน ตามมาด้วยการเลี้ยงเป็ด และประกอบอาชีพอื่น ๆ แต่ในปัจจุบันชาวบ้านบางปูส่วนใหญ่จะหันมาประกอบอาชีพขาย

สินค้ามือสองเป็นหลัก แต่ยังมีบางส่วนที่ยังคงยึดเหนี่ยวแน่นกับการทำประมงพื้นบ้าน ด้วยการออกเรือหากุ้ง หอย ปู ปลา เลี้ยงปลาในกระชัง และเลี้ยงปูดำแบบอิงสภาพธรรมชาติ สถานที่นี้จึงอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรมากมายมหาศาล และเป็นแหล่งทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญแห่งหนึ่งที่ถูกจัดว่าเป็นเสบียงป้อนเข้าสู่อำเภอเมืองปัตตานี ดังคำขวัญที่ว่า “ตำนานบางปู สืบรู้โก่งกาง กระยางงามถิ่นดินแดนอนุรักษ” อย่างไรก็ตามป่าชายเลนยะหริ่งประสบปัญหาความเสื่อมโทรม จากที่เคยมีการให้สัมปทาน ตัดป่าโก่งกางเพื่อเผาถ่านในอดีต และไม่มีการบริหารจัดการที่เหมาะสม (ปิ่น บุตรี, 2560) ทั้งนี้ชุมชนท่องเที่ยวบางปู เป็นหนึ่งในชุมชนท่องเที่ยวต้นแบบของจังหวัดปัตตานี จึงมีความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าโก่งกาง

เมื่อความสมบูรณ์ของป่าชายเลนได้ลดน้อยลง เนื่องจากการใช้ทรัพยากรแบบไม่ใส่ใจในการอนุรักษ์ และไม่คำนึงถึงอนาคต ทำให้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรม จึงเกิดความพยายามในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติขึ้น โดยกลุ่มในชุมชนที่เห็นความสำคัญของป่าโก่งกาง และทรัพยากรชายฝั่งชนิดอื่น ๆ และถือเป็นโอกาสที่สำคัญในการหารายได้ แต่พื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนบางปูยังขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งความเสื่อมโทรมของพื้นที่ท่องเที่ยวที่ยังขาดการดูแลพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยยังไม่มีการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้สามารถสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนได้ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความร่วมมือด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนให้เข้มแข็ง ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาปัจจัยภายใน และภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารการท่องเที่ยวชุมชนบางปูแบบมีส่วนร่วม กระบวนการบริหารการท่องเที่ยวชุมชนบางปูแบบมีส่วนร่วมให้เกิดผล เพื่อจะได้นำผลการศึกษาค้นคว้าไปกำหนดกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ให้เป็นเครื่องมือกับชุมชนบางปู รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้นำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น และสามารถขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยภายใน และภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี มีอะไรบ้าง และเป็นอย่างไร
2. กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี มีขั้นตอน และรายละเอียดอย่างไร
3. กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี
3. เพื่อเสนอกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยภายใน และภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน สรุปได้ดังนี้ ได้แก่ ผู้นำ เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ การบริหาร คุณธรรมจริยธรรม และการตลาด ปัจจัยภายนอก สรุปได้ดังนี้ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และภูมิปัญญา เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม และสื่อมวลชน รวมทั้งกำหนดร่างกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี โดยการร่างกลยุทธ์ ผ่าน (SWOT Analysis) ที่เน้นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อเสนอผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาการบริหารการท่องเที่ยวชุมชนบางปูให้ยั่งยืน

ส่วนการศึกษากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี สรุปมาจากหลายคนได้ดังนี้ ได้แก่ การวางแผน การตัดสินใจ การจัดองค์การ การประสานงาน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล และการเสนอกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มกับชุมชนท่องเที่ยวบางปู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้เกิดการกำหนดกลยุทธ์ที่สมบูรณ์

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2.1 กลุ่มชุมชนท่องเที่ยวบางปู โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 ผู้สนับสนุนจาก ภาครัฐ องค์กร และหน่วยงานเอกชน ได้แก่ ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปัตตานี ตัวแทนที่ว่าการอำเภอยะหริ่ง ตัวแทนเทศบาลตำบลบางปู และกำนัน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.3 ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ โดยใช้วิธีการเลือกแบบ (Snowball Sampling Technique)

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ตำบลบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

4. ขอบเขตด้านเวลา

วิเคราะห์ และพรรณนาความการบริหารแบบมีส่วนร่วมเชิงกลยุทธ์ของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ซึ่งใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยระหว่างเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2561 – มีนาคม พ.ศ.2562 รวมระยะเวลา 8 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง ชุมชนที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม จนเกิดแหล่งท่องเที่ยว เป็นผลจากการควบคุมดำเนินการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ รักษาวิถีธรรมชาติดั้งเดิม และคงเอกลักษณ์ไว้ จึงสามารถสร้างความเป็นชุมชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินงานที่มีการรวมกลุ่มวางแผน ตัดสินใจ จัดองค์การ ประสานงาน ดำเนินงาน รับผลประโยชน์ และประเมินผล เกี่ยวกับการบริหารชุมชนท่องเที่ยวให้ชุมชนมีฐานเศรษฐกิจที่ดี และเป็นแหล่งเรียนรู้กับนักท่องเที่ยวให้รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม

ปัจจัยการบริหาร หมายถึง เงื่อนไขภายในที่มีองค์ประกอบหลักในการบริหารภายในชุมชนท่องเที่ยว คือ ผู้นำ เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ การบริหาร คุณธรรมจริยธรรม และการตลาด และเงื่อนไขภายนอกที่ประกอบไปด้วย การเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และภูมิปัญญา เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม และสื่อมวลชน

กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ของผู้ที่เกี่ยวข้องจากการวางแผน การตัดสินใจ การจัดองค์การ การประสานงาน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล

กลยุทธ์การบริหาร หมายถึง ขั้นตอนวิธีการบริหารที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของชุมชนท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวชุมชนบางปู หมายถึง คนในบางปูที่อยู่บริเวณใกล้น้ำทะเล และมีป่าไม้โกงกางเป็นจำนวนมากล้อมรอบ จึงรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติ สามารถสร้างแหล่งท่องเที่ยวให้กับชุมชนตำบลบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยสามารถเกิดองค์ความรู้ในการบริหารของกลุ่ม และเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชนบางปู เพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุด ได้แก่ กลุ่มได้มีประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม ผู้สนับสนุนทั้งที่เป็นผู้ให้การสนับสนุน และให้กำลังใจจะได้รับความเชื่อมั่นในการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป เพื่อเกิดความต่อเนื่องในการอนุรักษ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมชุมชน ส่วนประชาชน และนักท่องเที่ยวได้เพิ่มการรับรู้ และความเข้าใจในบทบาทของชุมชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมชุมชนที่แตกต่างกัน

Prince of Songkla University
Pattani Campus